

AMERIKANSKI JAVOR

Acer negundo

Tinka Bačič, Robert Brus, Petra Sladek, Simona Strgulc Krajšek
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta

DOMOVINA Severna Amerika.

OPIS Amerikanski javor je do 20 m visoko listopadno drevo z redko, široko okroglasto krošnjo. Včasih ima večdebelno rast. Lubje je sivkasto do rjavkasto, lubje mlajših vej je gladko in zeleno. Listi so navzkrižno razvrščeni, 15–37 cm dolgi in lihopernato sestavljeni iz 3–5 (7) kratkopecljatih, jajčastosuličastih, zašiljenih, nepravilno nazobčanih lističev (končni listič je lahko trokrp). Cvetovi so enospolni, vrsta je dvodomna in vetrocvetna, kar je posebnost med javorji. Socvetja so mnogocvetna, viseča in dolgopecljata. Plodovi razpadejo na dva krilata plodiča, katerih krilci sta 2,5–5 cm dolgi.

ČAS CVETENJA Konec marca–maj, pred olistanjem.

ZRELOST SEMEN Od avgusta naprej.

RASTIŠČA Amerikanski javor je pogosto sajeno okrasno drevo, ki se širi v obrečnih gozdovih in na ruderalnih mestih. Ustrezajo mu vlažna, peščena, prodnata tla. Je svetloljubna vrsta.

RAZMNOŽEVANJE IN RAZŠIRJANJE Spolno se razmnožuje s semeni, ki jih naokoli raznaša veter, in vegetativno z ukoreninjanjem zelo lomljivih vej.

ODSTRANJEVANJE Mlade rastline ameranskega javora je najlažje odstraniti z izkopavanjem. Pri večjih rastlinah porežemo (požagamo) nadzemne dele, a je velika verjetnost, da bodo rastline ponovno pognale. Zato je treba postopek ponavljati, dokler se zaloge rezervnih snovi v koreninah ne izčrpajo, kar pa lahko traja več let.

KAM Z ODSTRANJENIMI RASTLINAMI

Rastlinski material do količine 2 m³ lahko oddamo v zbirni center na Povšetovi 2 v Ljubljani:

V zabojnik INVAZIVNE RASTLINE – OSTALO odložimo:

- veje (lahko z listi) in debla do premera 2 cm,
- podzemne dele rastlin,
- veje s plodovi ali ločeno zbrane plodove.

V zabojnik ZELENi ODREZ odložimo:

- ločeno zbrane liste.

Za oddajo večje količine rastlinskega materiala (nad 2 m³) ter vej in debel premera nad 2 cm se je pred oddajo treba dogovoriti s podjetjem JP VOKA SNAGA, d. o. o.

(invazivne.rastline@vokasnaga.si).

Ločeno zbrane liste lahko kompostiramo v domačem kompostniku.

**PREPOZNAJ,
PREDELAJ
ALI PREDAJ.**

Lihopernato sestavljeni listi ameranskega javora. Foto: R. Brus

Moška socvetja ameranskega javora. Foto: B. Trčak

Plodovi ameranskega javora. Foto: R. Brus

MOŽNOSTI UPORABE ODSTRANJENIH RASTLIN

LES

Amerikanski javor niti v svoji domovini ni gospodarsko pomembna drevesna vrsta, njegov les je lahek, mehak, slabo trden, neodporen in velja za slabše kakovostnega. Les se zmeroma krči. Obarvano in slabo prepustno jedrovino je treba sušiti počasneje. Les se zelo dobro skoblja in rezka ter dobro struži.

Lesne ostanke je mogoče tudi utekočiti in uporabiti za izdelavo premazov. Uporabljajo ga za izdelavo vezanih plošč, embalaže, pohištva nižjih cenovnih razredov, kuhinjske opreme in celuloznih vlaken.

Les je uporaben tudi za izdelavo galanterijskih izdelkov.

Čelno rezan les se uporablja za izdelavo lesenih črk za visoki tisk, s katerimi so v preteklosti tiskali predvsem plakate, danes pa se uporabljajo v umetniški grafiki.

PREHRANA

Iz drevesnega soka je mogoče pridobivati javorjev sirup. Takoj po poseku dreves bi bilo mogoče uporabljati notranjo, živo plast lubja, saj je užitna presna ali kuhana. Posušena in zmeleta v prah je uporabna kot zgoščevalec za juhe in omake ali dodatek moki za peko.

V Severni Ameriki so sveže liste ameranskega javora dodajali v zaboje, v katerih so shranjevali jabolka ali drugo sadje, korenje ali razne užitne gomolje. S tem so povečali obstojnost živil.

Opozorilo: Pelod ameranskega javora je alergен.

Plodovi ameranskega javora pozimi.
Foto: B. Trčak

Vzdolžno prerezano deblo ameranskega javora, ki ga je napadla gliva.
Foto: Maks Merela

APPLAUSE – OD ŠKODLJIVIH DO UPORABNIH TUJERODNIH RASTLIN Z AKTIVNIM VKLJUČEVANJEM PREBIVALCEV

Način citiranja: Bačič T., Brus R., Sladek P., Strgulc Krajšek S. (2018): Informativni listi za invazivne tujerodne vrste rastlin v projektu Applause. Amerikanski javor (*Acer negundo*). Spletna stran: <https://www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/applause/>

Mestna občina
Ljubljana

Univerza v Ljubljani

EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj

Projekt APPLAUSE sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj preko pobude *Urban Innovative Actions*.

Informacije in stališča odražajo izključno poglede avtorjev. Pobuda UIA zanje ne odgovarja, prav tako ne za njihovo uporabo.